

**Fonètica i Fonologia de l'Espanyol**

Codi: 100587

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504012 Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura	OB	3	1
2504386 Estudis d'Anglès i Espanyol	OB	2	1
2504388 Estudis de Català i Espanyol	OB	3	1

### Professor/a de contacte

Nom: Maria Jesus Machuca Ayuso

Correu electrònic: mariajesus.machuca@uab.cat

### Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

### Equip docent

Lourdes Aguilar Cuevas

Georgina Bargallo Osuna

### Prerequisits

Recomanacions:

L'estudiant ha de conèixer els fonaments i les eines metodològiques necessàries per assolir una formació bàsica en la fonètica i fonologia de la llengua espanyola.

Ha de saber gestionar la bibliografia i la informació, i interpretar-les d'una manera crítica.

Ha de ésser capaç de redactar correctament un text científic.

### Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és familiaritzar els alumnes amb les nocions bàsiques de fonètica i fonologia. Es pretén que l'estudiant sigui capaç de descriure el sistema fonètic i fonològic de l'espanyol, que li donarà els fonaments per poder aprofundir en aquestes matèries a la assignatura *Estudis fònics de l'espanyol*.

*Perspectives i aplicacions.*

## Competències

Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura

- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua espanyola i del xinès mandarí.
- Descriure els fonaments lingüístics en els quals se sustenten els estàndards de l'espanyol i del xinès mandarí.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar amb precisió les tècniques de recopilació, organització i ús de la informació i documentació.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar estructures lingüístiques de l'espanyol.
2. Construir textos normativament correctes.
3. Descriure i identificar el sistema fonètic i fonològic de la llengua espanyola.
4. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
5. Fer servir les eines digitals per recollir, classificar, interpretar i analitzar dades rellevants relacionades amb l'estudi de la llengua.
6. Identificar els errors normatius, estilístics o argumentatius d'un text.
7. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
8. Realitzar prediccions i inferències sobre el contingut d'un text.
9. Utilitzar els recursos necessaris, tant digitals com no digitals (bases de dades, repositoris de textos, diccionaris, obres de referència), per analitzar qualsevol document, oral o escrit, des del punt de vista lingüístic.

## Continguts

L'assignatura està constituïda per 8 blocs temàtics:

1. Descripció articulatòria de les vocals i les consonants

Paràmetres articulatoris per a la classificació de les vocals: obertura oral i posició de la llengua. Paràmetres articulatoris per a la classificació de les consonants: mode d'articulació, lloc d'articulació i sonoritat.

2. Descripció acústica de les vocals i les consonants

Paràmetres acústics per a la classificació dels sons: sons periòdics i aperiòdics. Relacions entre les característiques articulatòries i acústiques.

3. La transcripció fonètica

Els alfabet fonètics: l'alfabet de la Revista de Filologia Espanyola (RFE) i l'Alfabet Fonètic Internacional (AFI).

4. Els fenòmens prosòdics

L'accent. L'entonació. Les juntures i pauses.

## 5. El sistema fonològic de l'espanyol

Del so al fonema. Fonemes i al·lòfons. Contextos i distribucions. Factors de variació.

## 6. Caracterització dels fonemes de l'espanyol mitjançant trets distintius

Descripció física i trets distintius. Tipus de sistemes de trets i la seva aplicació a l'espanyol.

## 7. La síl·laba

La síl·laba com a unitat fonològica. Divisió sil·làbica i estructura. Nucli i marges. Grups vocàlics i consonàntics.

## 8. Processos fonològics de l'espanyol

Els sons en contacte. La representació dels processos fonològics de l'espanyol.

## Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumnat es reparteix de la manera següent:

### (1) Un 35% d'activitats dirigides

Aquestes activitats dirigides han de respondre a una programació horària predeterminada, que requereix la direcció presencial del professorat i que està especificada en hores a l'apartat anterior. A més, s'ha de tenir en compte que aquestes activitats estan distribuïdes en classes teòriques (17,5%) i discussió de documents de diferent tipus (17,5%).

### (2) Un 10% d'activitats supervisades

S'entén per activitat supervisada aquella que programa el professorat per a que l'alumnat treballi de manera autònoma, però amb la supervisió del professorat. Aquestes es poden realitzar en les hores de pràctiques assignades a l'assignatura o el professorat pot proposar exercicis per realitzar fora de l'aula.

### (3) Un 50% d'activitats autònomes

En aquestes activitats s'ha de tenir en compte les hores d'estudi i la preparació de les proves avaluable, que l'alumne ha de fer de manera autònoma. Es preveuen en total unes 75 hores dedicades a aquestes activitats. Les activitats autònomes es veuran reflectides en les sessions presencials d'avaluació.

### (4) Un 5% d'activitats d'avaluació

El professorat avaluarà aquesta assignatura de manera continuada mitjançant els exercicis presencials abans esmentats, però també requereix la realització d'una prova escrita per avaluar, a més dels continguts, la forma d'expressar-se que té l'alumnat. No hem d'oblidar que aquesta assignatura que pertany a la matèria "Llengua Espanyola".

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides			
Classe magistral	26,5	1,06	3
Resolució d'exercicis	26	1,04	3, 5, 7, 9
Tipus: Supervisades			
Preparació de les activitats d'avaluació	5	0,2	3, 5, 9
Supervisió i revisió d'exercicis	10	0,4	3, 5, 7, 9
Tipus: Autònomes			
Ampliació de coneixements	15	0,6	3, 5, 7, 9
Cerca de referències bibliogràfiques	15	0,6	3, 5, 9
Preparació d'exercicis	15	0,6	3, 5, 7, 9
Preparació d'activitats de comprensió lectora	15	0,6	3, 5, 9
Preparació d'activitats de producció escrita	15	0,6	3, 5, 9

## Avaluació

### Avaluació Continuada

L'alumnat s'ha de presentar a totes les activitats d'avaluació.

- Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant (10%)
- Prova escrita dels continguts teòrics de fonètica: Pràctiques (25%) i teoria (20%)
- Prova escrita dels continguts teòrics de fonologia: Pràctiques (25%) i teoria (20%)

Per aprovar l'assignatura, la nota final ha de ser com a mínim un 5, un cop s'hagi aplicat la suma dels percentatges.

S'assignarà un "No avaluable" quan les evidències d'avaluació que s'hagin aportat equivalguin a un màxim d'una quarta part de la qualificació total de l'assignatura.

Recuperació. Activitats no realitzades o suspeses

Podrà accedir a la recuperació qui s'hagi presentat a activitats el pes de les quals equivalgui a un 70% o més de la qualificació final i que hagi tret una qualificació mitjana ponderada de 3,5 o més.

La recuperació es farà mitjançant una prova addicional en el període de recuperació fixat per la Facultat, considerant el que queda recollit en aquest apartat.

L'alumnat que es presenta a recuperació i supera la prova obtindrà una nota final de 5.

No hi haurà proves addicionals per a pujar la nota final.

Irregularitats en les activitats d'avaluació

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Avaluació única

L'alumnat que opti per l'avaluació única, haurà de realitzar les proves següents el dia indicat al Moodle de l'assignatura:

- Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant (10%)
- Prova escrita dels continguts teòrics de fonètica: Pràctiques (25%) i teoria (20%)
- Prova escrita dels continguts teòrics de fonologia: Pràctiques (25%) i teoria (20%)

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

## Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova de transcripció fonètica d'un arxiu d'àudio, comentari de les articulacions del parlant	10%	2,5	0,1	3, 5, 7, 9
Prova escrita dels continguts teòrics de fonologia: Pràctiques i teoria	25%+20%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Prova escrita dels continguts teòrics de fonètica: Pràctiques i teoria	25%+20%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9

## Bibliografia

ALCOBA, Santiago - MURILLO, Julio (1998). "Intonation in Spanish", en Daniel Hirst y Albert di Cristo (Eds.), *Intonation Systems, A Survey of Twenty Languages*, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 152-166.

CANELLADA, María Josefa - MADSEN, John Kulhmann (1987). *Pronunciación del español. Lengua hablada y literaria*. Madrid: Castalia.

COLINA, Sonia - Fernando MARTÍNEZ-GIL (eds) (2019), *The Routledge Handbook of Spanish Phonology*, Routledge, London.

CHOMSKY, Noam - HALLE, Morris (1968). *The Sound Pattern of English*. New York: Harper & Row. Trad cast de José Antonio Millán: *Principios de fonología generativa*. Madrid: Fundamentos, 1979.

DE-LA-MOTA, Carme - RÍOS, Antonio (1993). "Problemas en torno a la transcripción fonética del español: los alfabetos fonéticos propuestos por IPA y REFE y su aplicación a un sistema automático", *Actas Universitatis Wratislaviensis, 1660, EstudiosHispanicos*, IV, 1995, pp. 97-109.

D'INTRONO, Francesco - DEL TESO, Enrique - WESTON, Rosemary (1995). *Fonética y fonología actual del español*. Madrid, Cátedra.

FACE, Timothy (2008) *Guide to the Phonetic Symbols of Spanish*, Sommerville, Cascadilla Press.

FERNÁNDEZ PLANAS, Ana María (2005) *Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española*, Horsori, 2005, 2ª ed.2011

GIL FERNÁNDEZ, Juana (1988). *Los sonidos del lenguaje*. Madrid: Ed. Síntesis.

GIL FERNÁNDEZ, Juana (2007). *Fonética para profesores de español de la teoría a la práctica*. Madrid: Arco Libros.

GIL FERNÁNDEZ, Juana (2016). "Fonética". En J. Gutiérrez-Rexach (ed.), *Enciclopedia de lingüística hispánica*, vol. 1. Londres-Nueva York: Routledge, pp. 64-80.

HARRIS, James Wesley (1969). *Spanish Phonology*. Cambridge: The MIT Press. Trad. cast. de Aurelio Valverde: *Fonología generativa del español*. Barcelona: Planeta, 1975.

HARRIS, James Wesley (1983). *Syllable Structure and Stress in Spanish. A Nonlinear Analysis*. Cambridge: MIT Press. Trad. cast. de Olga Fernández Soriano: *La estructura silábica y el acento en español*. Visor, 1991.

HIDALGO, Antonio - QUILIS, Mercedes (2004). *Fonética y Fonología Españolas*. Valencia: Tirant lo Blanch, 2ª ed. corr. y aum.

HUALDE, José Ignacio (2014) *Los sonidos del español*, Cambridge University Press

IRIBARREN, Mary C. (2005). *Fonética y Fonología Españolas*. Madrid: Editorial Síntesis.

KATZ, W.F. and P. F. ASSMANN (2019) *The Routledge Handbook of Phonetics*, Routledge, London.

LLISTERRI, Joaquim (1996). "Los sonidos del habla", en Martín Vide (ed.) *Elementos de Lingüística*. Barcelona: Octaedro Universidad.

MARTÍNEZ CELDRÁN, Eugenio - FERNÁNDEZ PLANAS, Ana María (2007). *Manual de fonética española. Articulaciones y sonidos del español*. Barcelona: Ariel.

NAVARRO TOMÁS, Tomás (1918). *Manual de pronunciación española*. CSIC: Madrid. 21ª edición, 1982.

NAVARRO TOMAS, Tomás (1945). *Manual de entonación española*. New York: Hispanic Institute. 4ª edición: Madrid: Guadarrama (Punto Omega, 175), 1974.

OBEDIENTE, Enrique (2007). *Fonética y fonología* (3a ed.). Mérida: Consejo de Publicaciones, Facultad de Humanidades y Educación, Universidad de Mérida. (Primera edición: 1998).

PENAS IBÁÑEZ, María Azucena (2014). *Panorama de la fonética española*. Madrid: Arco-Libros.

QUILIS, Antonio (1981). *Fonética acústica de la lengua española*. Madrid: Gredos (Biblioteca Románica Hispánica, Manuales, 49).

QUILIS, Antonio (1993). *Tratado de fonología y fonética españolas*. Madrid: Gredos (Biblioteca Románica Hispánica, Manuales, 74).

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2011). *Nueva Gramática de la Lengua Española: Fonética y Fonología y el DVD Las voces del español: tiempo y espacio*, Madrid: Espasa.

SOSA, Juan M. (1999) *La entonación del español. Su estructura fónica, variabilidad y dialectología*, Madrid, Cátedra.

## Programari

- Audacity (<https://www.audacityteam.org>)
- Praat: doing phonetics by computer (<https://www.fon.hum.uva.nl/praat>)